

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. V. Aliæ iterum Quæstiones solvuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

Expedi omnino familiæ ut & uxore argenteam habeat manum, quam egenis porrigat. Discat à matre filia miseris succurrere, discat non faciem fucare, non caput ornare, non vestes sartori dicitare, non eleganter ac scitè saltare, sed largè stipem erogare; discat æmulari charismata meliora. Illud Domini frequen-

Matth. c. 9. v. 13. Per. Chrysol. hom. 8. mibi pag. 27. propus sin. Psal. 35. v. 6. tiissime sibi occentari audiat: Misericordiam volo, & non sacrificium. Qui, quod vult Deus, Deo negat, à Deo sibi, quod desiderat, vult negari. Deus petit, ò homo, sed tibi, non sibi, ait Chrysologus: humanam petit misericordiam, ut largiatur divinam. Est in calis misericordia, ad quam per terrenas misericordias pervenitur. Vox regis est: Domine in cælo misericordia tua. Dicens causam in iudicio Dei, patronam tibi misericordiam, per quam liberari possis, assume. Qui de patrocinio misericordie certus est, de veniâ sit securus, de absolute non dubitet. Misericordia solum causam prævenit, anticipat cognoscere, sed etiam sententiam revocat, absolvit addictos. Quod Ninivite probant, quos jam sententiæ subiectos, pene traditos, ad victimam stantes, mori deditos, misericordia sic rapuit, sic tenuit, sic prevenit, ut maluit Deus mutare sententiam, ne quid misericordie negaret. Stabat quidem & tunc pro causâ jejunium, aspergebat cineres, sternebat cilicium, dabat gemitus, fundebat lacrymas & quod non poterat excusare verbis: lacibus temperabat, sed non valuisse emendare sententiam, nisi perorans misericordia subvenisset. Misericordia & peccatores liberat, & restituit sanctos.

§. II.

Quæstio quinta, Quid adolescentibus, filiis familiarum, juvenibus, & sibi quos parentum aut tutorum imperia etiamnum coercerent, hac in re licitum, an & ipsi eleemosynas dare queant? In luce res erit, si bonorum assignemus discrimen. Sunt bona, quæ Castrensia, sunt quæ Quasi castrensia, sunt quæ Adventitia vocari solent. Castrensè peculium appellamus, quidquid in bello solet acquiri: præterea tam parentum quam aliorum dona, quæ filio, ad bellum eunti conferuntur, demum ea etiam quæ in obsequiis ac palatiis principum comparantur. Peculium Quasi castrensè nominamus illud, quod cum reverà tale, non privilegium tamen peculii Castrensè sortitur: quod nomine titulove fit triplici; Clericatus, Officii publici, Regiæ donationis. Peculium Adventitium vocamus, quod aliunde filio, dum parentum bonis non sustentatur, vel industria & labore, vel fortunâ & donatione obvenit. Ex his ergo tam Castrensibus, quam Quasi castrensibus, & adventitiis bonis filius familiarum liberrimè potest eleemosynas præbere. Hinc ephები aulici, adolescentes Clerici, stipendio publico conducti, ejus, quam merentur, pecuniæ domini sunt, adeoque illam in pauperes, ut volunt, dilargiri possunt. Hoc jure tamen cerdones, fabri, lapidarii, carpentarii, sartores, & vulgus reliquum, tirones opificum non gaudent.

Bonorum discrimen.

De quibus bonis filius familiarum potest dare eleemosynam.

Complures hic & subtiliores exoptinunculas Theologus relinquit.

Quod si filius familiarum summam notabilem patrum aut matrum opum occultè sibi usurpet, aut ad studia honestosque usus concessam, ludo, luxu, computatione prodigat, is non modò mortiferè peccabit, sed per se obligabitur etiam ad restitutionem vel parentibus, vel, si istis nequeat, in divisione patrimonii cohereditas faciendam. Porro si parentes non obstant, quò minus filii, qui litteris vacant, suas habeant crumenulas, unde panem niveum, siliginem aut dulciarium, unde pomivarium genus, unde merendulas, unde scitamenta & cupedias possint emere; non etiam obistere debent, quò minus filii ex illis marsupiis depromant eleemosynas: Hoc valetudini salubrius, hoc moribus, hoc animo longè fiet consultius. Ita hi adolescentescularum alumni vel expresso, vel certè tacito

parentum consensu stipis aliquid in egenos derivare poterunt. Imò parentes rectissime facient, si liberis hoc ipso nomine æris aliquid committant, ut eos vel etiam hoc modo ad pauperes juvandos affuefaciant.

Frustra hæc, inquis, & actum agent. Nam adolescenti pecuniam committere, est felis laridum aut aruinam, vulpi gallinam, lupo oviculam credere. Non dissentio. Ergo adolescentibus aut nihil pecuniæ, aut prorsus cautè committendum, idque in hunc usum tantummodò, ut vel indolis experimentum fiat, aut bonis moribus incitamentum accedat.

Atque in hac quidem quæstione, quoniam eleemosynas largiri debeant universè hoc statuimus. I generatim qui aliorum imperiis ita subsunt, ut ipsi nullum nec dominium, nec administrationem bonorum habeant, à præcepto eleemosynæ dandæ immunes sunt. Huic autem eidem præcepto sunt obnoxii omnes ii, qui bonorum aut recule quantumvis exiguæ, dominium & liberam administrationem habent. Idque etiam non Christiani sint. Nam hi læge hæc naturali divinæque vincuntur.

Hæc illa mercatura est nobilissima, de qua facundè Chrysoctomus: Bonâ, inquit, negotiatio eleemosynæ, nunquam profectò mirabile, parvo emere, magno vendere. Has nobis mundinas Deus proposuit: Modico eme, quod magno vendas in futuro sæculo: eme panis fragmento, vili vestimento, frigide poculo: Amen dico vobis (inquit mercatura doctor) non perdet mercedem suam. Si calix aquæ dignus est mercede; data vestimenta, data pecuniæ mercedem non sortientur multò majorem? dum hæc mundina durant, demum eleemosynam salutem emanant.

§. I II.

Quæstio sexta multiplex: Cur iste dat stipem, & ille alter non dat? Cur bene nummati & magnis fortunis non raro minus dant, quam tenuis fortunæ homines, & à nummis minimè copiosi? Cur plerique omnes in egestate sumus, cum egenis dandum est? Quomodo quis celerimè potest fieri dives? Quomodo Ecclesia Romana excrevit ad tantas divitias? His singulis & aliis talibus hic ordine respondebimus.

Primum erat: Cur iste dat stipem, & ille non dat, tametsi abundet? Eleemosynas dare, singulare Dei donum: divina gratia est; hanc Deus æquissimis iudiciis uni concedit, non concedit alteri. Paulus Macedonas ab eleemosynis laudaturus: Notam, inquit, facimus vobis fratres, gratiam Dei, quæ data est in Ecclesiis det. Macedonia, quod in multo experimento tribulationis abundavit in divitiis simplicitatis eorum. Quia secundum virtutem (testimonium illis reddo) & supra virtutem voluntarii fuerunt. En, inquit Chrysoctomus, ut non extollantur, tantæ liberalitatis opus gratiam vocat, & triplices Macedonum laudes conjungit, quod afflictiones strenuè ferant, quod misereri sciant, quod in paupertate largissimas eleemosynas exhibeant. Nam sicut magna afflictio magnum gaudium, ita multa paupertas multas divitias peperit eleemosynas. Non enim mensurâ dantium, sed voluntate exhibitium liberalitas estimatur. Macedonibus non solum non obstitit ad liberalitatem paupertas, sed & occasio fuit exundandi, quemadmodum afflictio letandi: quò enim pauperiores erant, hoc liberaliores & alacriorum stipem exhibebant.

Itaque si quæras, Cur isti & illi pauperes juvant, alii eosdem potius spoliant? Hoc habeo dicere, insignem Dei gratiam esse animum proum, & facilem ad dandum. Hunc quisquis habet, Deo gratias reddat; quisquis eo caret, id gratiæ à Deo exèpostulet.

Alterum: Cur stipem sæpe parcius dant homines opulenti, quam plebii & malè nummati? Hic

Chryso-

Chryf. 2o. in Math. mltis pag. 474.
 Quod diuites non deat eleemofynam non est iudicandum.

Chryfostomus respondet: Sed ille, inquit, ac ille auri talenta non pauca possidet, nec aliquid pauperibus prebet. Et quid hoc tua interest? imò verò intrabilior ac venerabilior videberis, si, cum pauper sis, benignior ac liberalior eris. Tu non ad illos, sed ad communem omnium dominum respicias, qui non habebat, ubi caput reclinaret. Cur igitur talis, inquit, id non facit? noli alium iudicare, sed teipsum ita redde laudabilem, ut omnem merito accusationem posses effugere. Si ad homines respiciendum est, illos, non illos imitare. Sed istos, cheu, non imitatur, & illos temerè iudicamus, sic malâ fide solvimus, quod Deo debemus.

Sophronius in praef. epistolae, cap. 184. mltis pag. 105.

Sophronius iter suum commemorans: Alexandria, inquit, ad Ioannem Abbatem reuissimus virtutis admirandæ, commiserationis maximæ senem, qui iplos octoginta annos religioso habitu Deo seruit. Ab hoc quidam è rusticâ plebe aureum sibi commodari petiit. Ioannes ab auro pauperimus continuò ad vicinum monasterium litteras dedit, & aureum exacto mense restituendum impetravit. Post elapsam iam biennium Ioannes hominem monuit, æs alienum redderet. Cui agricola: Venerande Domine, inquit, non possum; testem appello Deum: sed seruitium & quidquid laborum vis impera, promptus exequar. Igitur tu meo, inquit Ioannes, consilio pare, & cum ab aliis laboribus vacas, huc redi, & pro me precare, toties à me argenteum reportaturus. Rusticus in conditionem pronissimus quotidie se seni stritit, & toties absolute precationum pensio, non argenteum solum, sed & cibum ac panes familiæ deferendos accepit. Cum istud vigehes quater fecisset, viginti quatuor argenteos à sene sigillatim acceptos, hoc est, aureum, seni reddidit, ita ære alieno exiuit. Superil quæ nova hæc nomis expungendi ratio, accipere, ut possis reddere! Ita nos sanè à Deo accipimus, sed heu! accepta aut omnino non reddimus, aut malâ fide. Pecuniam Deus manibus nostris ingerit: Hanc mihi per meos redde; hoc tibi dono, ut tu meus definas esse debitor, reddendo. Neque sic quidem officium facimus, fatui & improbi debitores.

§. IV.

Tertium. Cur plerique omnes in egestate sumus, cum egenis dandum est? Deus à suis olim victimas sibi voluit offerre, & diuersis animantibus petitas. Has subinde turpis avaritia impeditit, caustata sibi deesse sumptus in eiusmodi sacrificia. Hinc Isaias cum exprobratione questus: Et vos, inquit, qui dereliquistis Dominum, qui oblitus estis montem sanctum meum, qui ponitis Fortune mensam, & libatis super eam. Hieronymus de hoc sacrificij genere: Est, inquit, in cunctis uerbis, & maxime in Ægypto idololatriæ vetus consuetudo, ut ultimo die anni ponant mensam refertâ satri generis epulis & poculum multo mixtum, vel præteriti anni vel futuri fertilitatem auspicantes. Hoc autem faciebant & Israhelitæ omnium simulacrorum portenta venerantes. In horum cultu nemo expensas obiciebat: cum verò diuinis libaminibus aliquid impendendum fuit, tenuitatem rei familiaris plurimi exculabant.

Ita prorsus Christianorum non pauci agunt, fortunæ mensam ponunt. Cum struenda sunt conuiuia, sat nummorum est; cum vestes ad luxum concinnandæ, sat nummorum est; cum lauta suppellex adornanda, sat nummorum est; cum numerosi famuli, cum alædi canes & equi, sat nummorum est; cum fautores comparandi, cum aliqui muneribus corruppendi, cum jam antè diuites donis conciliandi sunt, sat nummorum est; cum Lubentia ac Voluptati litandum, non minùs nummorum satis est; ubicunque ostentationis negotium agitur, sat semper nummorum est;

Tom. II.

cum autem egenis dandum est, hic exhausti sumus, heu nihil nummorum est. Ita mensam fortunæ ponimus, aram Deo dicatam sacrificiis nudam destituimus; ad pleraque omnia abundamus, in eleemofynis dandis multoties nos egestas tenet. Quod impavidè Chryfostomus exprobrans: In ventrem, inquit, ac temulentiam, & gancam sumptus faciens: inquam paupertatis meministi; ac cum subleuanda cuiuspiam paupertas est, quovis egenior existis.

Quartum. Quomodo quis celerrimè possit fieri diues? Romanus sapiens opatissimam direfcenti artem traditurus: Quid in longum, inquit, ipse te differis, cum fieri possis statim diues? Representat opes & sapientia, quas illi tribuit, cui superuacuas facit. Atque ut Lucillum artificij pronissi cupidum reddat: Docebo inquit, quomodo fieri diues celerrimè possis, quod valde cupis audire. Nec immeritò, ad maximas te diuitias compendariâ ducam. Quantulumque est, satis erit, si quidquid deerit, id à nobis petierimus. Nihil enim interest, utrum non à fides, an habeas. Summa rei in utroque est eadem. Nec illud præcipio, ut aliquid natura nos; & contumax est, non potest vinci, suum possit: sed ut quidquid naturam exegit, scias precarium esse, non necessarium. Esurio: edendum est. Vtrum verò panis sit plebejus an siliquicus, ad naturam, nihil pertinet. Illa ventrem non delectari vult, sed impleri. Sitio: virum aqua sit ex lacu proximo excepta, an ea quam vultâ nive clusero, ut rigore refrigeretur alieno, ad naturam nihil pertinet. Illa hoc unum iubet, sitim extinguat. Vtrum sit aureum poculum, an crystallinum, an murrinum, an Tiburrinus caliculus, an manus concava, nihil refert. Finem omnium rerum spectat, & superuacua dimittit. Rames me appellat, ad proxima queque tendatur manus: ipsa mihi commendabit, quodcumque comprehendere. Nihil contemnit esuriens. Sed illud faciant, sed inquit, decipere est, docere paupertatem, cum diuitias promiseris. Ita tu pauperem iudicas, cui nihil deest? illum non iudicas diuitem, cuius diuitiæ desinere non possunt? Num habere malis multum, an satis? Qui multum habet, plus cupit: quod est argumentum, nondam illum satis habere. Qui satis habet, consecutus est, quod nunquam diuiti contingit, finem. Numquam parum est, quod satis est. Numquam multum est, quod satis non est. Quod natura satis est, homini non est. Inuentus est, qui concupisceret aliquid post omnia. Neminem pecuniâ diuitem fecit: imò contra nulli non maiorem sui cupiditatem incusit. Quærit, quæ sit huius rei causa? Plus incipit habere posse, qui plus habet. Ipse, si mihi credis, pauper est. At ille qui se ad id, quod natura exigit, composuit, non tantum extra sensum est paupertatis, sed etiam extra metum. Nam quod ad illos pertinet, apud quos falsò diuitiarum nomen est, sic diuitias habent, quomodo habere dicuntur se. Nam illa nos habet. E contrario dicere debemus: Ferris illum tenet. Eodem modo dicendum est, Diuitiæ illos tenent. Nihil ergo monuisse te malum quàm hoc, quod nemo monetur satis: Vt omnia naturalibus desideriis metiaris, quibus aut gratis satisfiat aut paruo. Tantum misere vitia desideris noli. Ambitiosa non est fames: contenta est desinere; quo desinat, non rimis curat. Infelicia luxuria ista tormenta sunt. Quærit ea, quemadmodum post saturitatem quoque esuriat, quemadmodum non impleat ventrem, sed faciat; quemadmodum sitim primâ portione sedatam reuocet. Id actum est ab illo mundi conditore, qui nobis vitandi iura descripsit, ut salui essemus, non delicati. Ad salutem omnia parata sunt & in promptu: delicia omnia miserè ac sollicitè comparantur.

Cas diuitem, cuius diuitiæ desinere non possunt? Num habere malis multum, an satis? Qui multum habet, plus cupit: quod est argumentum, nondam illum satis habere. Qui satis habet, consecutus est, quod nunquam diuiti contingit, finem. Numquam parum est, quod satis est. Numquam multum est, quod satis non est. Quod natura satis est, homini non est. Inuentus est, qui concupisceret aliquid post omnia. Neminem pecuniâ diuitem fecit: imò contra nulli non maiorem sui cupiditatem incusit. Quærit, quæ sit huius rei causa? Plus incipit habere posse, qui plus habet. Ipse, si mihi credis, pauper est. At ille qui se ad id, quod natura exigit, composuit, non tantum extra sensum est paupertatis, sed etiam extra metum. Nam quod ad illos pertinet, apud quos falsò diuitiarum nomen est, sic diuitias habent, quomodo habere dicuntur se. Nam illa nos habet. E contrario dicere debemus: Ferris illum tenet. Eodem modo dicendum est, Diuitiæ illos tenent. Nihil ergo monuisse te malum quàm hoc, quod nemo monetur satis: Vt omnia naturalibus desideriis metiaris, quibus aut gratis satisfiat aut paruo. Tantum misere vitia desideris noli. Ambitiosa non est fames: contenta est desinere; quo desinat, non rimis curat. Infelicia luxuria ista tormenta sunt. Quærit ea, quemadmodum post saturitatem quoque esuriat, quemadmodum non impleat ventrem, sed faciat; quemadmodum sitim primâ portione sedatam reuocet. Id actum est ab illo mundi conditore, qui nobis vitandi iura descripsit, ut salui essemus, non delicati. Ad salutem omnia parata sunt & in promptu: delicia omnia miserè ac sollicitè comparantur.

Ars ergo ditescendi præclarissima est, superflua non quærere, ultra necessaria non desiderare, modico contentum vivere. Discamus hanc artem, & numquam deerit, quod satis est.

Quomodo autem Ecclesia Romana ad diuitias tanta excreverit, ultimo loco quærebatur. Non aliter profectò quàm Eleemofynis. Soter decimus tertius à Petro Romanus Pontifex non solum crescentem

Chryf. in epist. 2. ad Cor. ho. 19.

Senec. epist. 17. in fines. & ep. 119. mit.

Aqua aut vinum in vase circūdari solet, ut frigus in ea accipiat. Hoc die etiam cum damno valguis.

Ecclesia Romana eleemofynis ad maximas excreuit diuitias.

R 3

MAR
IN
BLK
CA

Qui in munes... à præcep... dâz et... molyne... & qui...

Chryf. in hom. 7. in pag. 734. Mit. 44.

Suo duos pletioris.

Ratio aliquo... pte... alius... non... ed... det... v. 11.

Chryf. in 1. Cor. mltis pag. 723.

Part. 1. c. 9. Vide Ensch. l. 4. c. 23. Anno 175. eodem Casar. Baron. 10. 2.

sensim Ecclesiam optimis consiliis recit, sed etiam largi-
simis eleemosynis variè laborantem suffulit, ut su-
pra demonstratum est. Soteris sacram liberalitatem
ubivis locorum pauperes Christiani, sacrorum inopes
ministri, præcipuè verò ad metalla damnati, insigniter
sunt experti. Nam Soter longissimè diffitas Ecclesias
non litteris modò erexit, sed & pecuniis sublevavit.
Dionysius Corinthiorum Episcopus affirmat, hæc li-
beralitatè officia ab incunabulis adolevere cum Ec-
clesiâ. Nec immeritò miremur tantam opum abun-
dantiam Ecclesiæ principi jam ab ejus exordio colla-
tam, ut ea non tantum sufficeret ad pauperes Romæ
alendos, sed ad alias etiam remotissimas orbis Ec-
clesias fovendas.

Soteris inegenos liberalitatem alii ordine secuti.
Laurentius eâ mente præditus Valeriano Cæsari opes
sacras inhiant: Frustra es, inquit, nam seculatè Ec-
clesiæ, quas requiris, jam manus pauperum in caelestes thesauros
deportaverunt. Manus pauperis, sicut Abrahe, gazophilacium
Christi, thesaurus celi. Ergo Ecclesiæ primæ divitias
pepererunt. Eleemosynæ. Proximus ad opes gradus
est inopes jurare.

Chrysol.
hom. 8.

§. V.

Quæstio septima: Cur in supremo judicio de
eleemosynis sententia peculiaris ferenda? Am-
brosius caularum aliquid attingens: Bona, inquit, mi-
sericordia, quæ & ipsa perfectos facit, quia imitatur perfectum
patrem. Nihil tam commendat Christianam animam quam
misericordia; neque quisquam magis beatus quam qui intelli-
git super pauperis necessitate. Hinc Bibhiorum phrasi Ju-
stitiæ nomen obtinet misericordia. Hæc enim ad om-
ne virtutum genus adipiscendum insigniter facit, &
cælum referat non fallaci clave. Oportet quantum melius
est, clamet Ambrosius, salutem habere sine pecuniâ, quam
pecuniâ sine salute?

Ambros. 10.
5. h. 1. de of-
fic. c. 11. &
c. 25. mibi
pag. 494. si-
ne capitis.

Leo ser. 5. de
collectis mi-
hi pag. 16.
In judicio
probi in
operibus
benevolen-
tiæ lauda-
buntur, re-
probi ve-
rò paupe-
ribus mi-
sericordia
denegata
objicie-
tur.

Sed ad hanc ipsam quæstionem disertissimè bea-
tus Leo respondens: Cum venerit filius hominis, inquit, in
majestate sua, & sederit in throno gloriae suæ, & congregatis
omnibus gentibus bonorum & malorum fuerit facta discretio,
in quo laudabuntur, qui ad dexteram Dei stabunt, nisi in operi-
bus benevolentiae, & charitatis officii, quæ I E S U S Christus
sibi impensa reputabit? Quoniam qui naturam hominis suam
fecit, in nullo se ab humana, humilitate discrevit. Sinistris ve-
rò, quid objicietur, nisi neglectus dilectionis, duritia inhumani-
tatis, & pauperibus misericordia denegata? quasi nec alias
virtutes dextri, nec alias offensiones habeamus sinistri. Sed illo
magno summoque judicio tanti estimabitur vel largitatis be-
nignitas, vel tenacitatis impietas, ut pro plenitudine omnium
virtutum, & pro summa omnium commissorum, & pro unum
bonum isti introducantur in regnum, & per unum malum illi
mittantur in ignem æternum. Nemo igitur, dilectissimi, sibi
blandiatur de ullis bonæ vitæ meritis, si illi desuerint opera
charitatis.

Quæstio octava: Quæ demum ars omnium quæ-
stiosissima? Num mercatura? Scimus: piper parit
pecuniâ. Num usura? Quæ dormiendo nummos
cudit. Num medicina? Notum: Dat Galenus opes,
Num Jurisprudencia? Quæ pauculas pagellas non
rarò multis vendit aureis. Num gemmarum mango-
nium? quod sæpius multa philippcorum millia simul
trahit. Num ars typographica? Belgium certè typo-
graphos monstrabit ditissimos. Quæstioni politæ
Chrylostomus respondens: Ars, inquit, est eleemosyna,
& omnium artium quæstiosissima. Si enim proprium est artis,
ad aliquam utilitatem pervenire, eleemosynâ verò nihil est
utilius, clarum est profectò quod & ars, & omnium artium
est optima. Non enim nobis conficit calcamenta, neque vesti-
menta contexit, neque has luteas domos edificat, neque vestim-
entum ministrat vitam, ex mortis manibus eripit, & in utrâ-
que vitâ claros exhibet, & mansiones edificat, in celis, & æ-

Chrysol. to. 5.
ho. 33. ad
pop. Antio.
mibi pag.
216. &
scq.
Eleemosy-
na est ars
omnium
artium quæ-
stiosissi-
ma.

terna parat tabernacula. Atque si des panem, eum habens sa-
lum, ad perfectionem artis pervenisti. Melius est hanc scire,
quam esse regem, & diademate coronari. Hæc & Sophists &
oratoribus te potentiorè facit. Hæc te docet, quomodo possis Deo
similis fieri, quod est omnium summa bonorum. Hæc Christi ad-
stat tribunali non tantum patrocinans, verum & ipsi persuas-
dens iudici, ut reo patrocinium præsteret, & pro eo sententiam
ferat, & licet milles peccaverit, coronat, & victorem pro-
mulgat. Et hoc super omnia discat homo, quoniam & hoc est
homo. Nam eleemosyna facit hominem esse hominem; imò
Deum. Est ote misericordes sicut pater vester.

Luc. 12.
v. 32.

Quæstio nona: Cur obsecro Deus sic urget elec-
mosynas? Suam Deus gloriam in rebus omnibus &
nostram utilitatem spectat. Cum autem è virtutum
choro vix ulla homini Christiano sit utilior misericor-
diâ, seu sacrâ liberalitate, hanc ideo potissimum no-
stro bono expetit. Sed liceat hic vicissim quaerere,
Cur Deus pecudes & bruta animalia tam sollicitus
curat? jumenta statò tempore ab omni opere vult fe-
riari, os bovi trituranti alligari non vult: Numquid de
de bobus cura est Deo? Est sanè, & vel ideo potissimum,
quia mutæ animantes sibi necessaria non possunt pe-
tere, Deus ipsarum actor & caussidicus peti. Tales
omnino sunt pauperes sapissime; calamitates, angu-
stias, necessitates suas exponere vel non possunt, vel
non audent, aut certè non sinuntur loqui, quod in
rem suam est. Impudentiores aliqui inter modestos
pauperes non numerandi; lolium sunt, non miscendi
tritico. Ceteri pauperum velut boves aratores sunt,
quos quotidianus fatigat labor. De his profectò bobus
cura est Deo.

E virtut
choro ho
mimi no
est mior
misericor
diâ.

1. Corin
c. 9. v. 9.

Neque verò dubium, quin multa millia hominum
egenorum nullam egestati suæ causam dederint, sed à
pauperibus parentibus pauperes, & patrimoni omni-
inopes sint nati. Hi manu vitam duròque tolerant la-
bore. Itaque paupertas eorum non ab otio aut luxu,
sed à divino permisso ac iusto est. Quos enim amat
Deus, eos & castigat. Hinc magistrâ paupertate innum-
meri vitam agunt vitiorum expertem, sceleris puri, di-
vinis oculis probati sanctique. Atque ideo tanquam
singulares Dei amici observandi, & modis omnibus
juvandi sunt.

Pauperes
omnino
modis
juvandi.

Vit
râ
co
dat

§. VI.

Porrò eleemosynâ non tantum pauperibus necessa-
ria, quam ditioribus sunt fructuose. Eleemosynâ
verissimè plus prodest danti quam accipienti. Quod
Abraham non ignorabat. Hinc peregrinum cum duo-
bus aliis excepturus: Domine, inquit, si inveni gratiam in
oculis tuis, ne transeas servum tuum: sed asseram pauculum
aque, & laventur pedes vestri, & requiescite sub arbore. Po-
namque buccellam panis, & confortetur cor vestrum. Hac ani-
mi submissione peregrinos loqui decuisset: illi enim
beneficium erant accepturi, quod in eos ab Abraha-
mo collatum est. Verum Abrahamus non nescius
eleemosynas plus prodest danti quam eroganti, sa-
pienter prævertit, occurrit, adoravit, rogavitque sedulo,
ut sibi paterentur bene fieri. Eleemosynâ profectò
plus prodest eam expendenti quam recipienti. Veritas
id affirmat: Beatus dare quam accipere.

Eleemo
sine diti-
bus fruct
tractate.
Gm. c. 11.
v. 3. &
scq.

Ad 1. 10.
v. 31.

Quod præci Patres mentibus nostris altissimè im-
pressum cupiebant. Hinc illi toties & tam contentè
vociferantur: Cum eleemosynam das, magis accipis
quam das. Ambrosius aperitissimè Beneficium largientis,
inquit, præbenti magis permanet quam suscipienti. Nam mi-
sericordia quidem ad indigentem pervenit, gratia autem mul-
tiplicat & mercedis permanet tribuenti. Esurienti dedisti panem:
ille quidem passus est & refectus, sed ad te redit, quod dedisti
cum fructibus & usuris. Quod si difficile putas, considera fru-
mentum, quod seminatur in terrâ, si non ad seminantis potius incrementum
quam ad suscipientis lucra cedit: ita etiam cum cibum tribuis

Ambros. 10.
serm. 81.
mibi pag.
802.

Quis pro
tia multi-
plicatæ
mercedis
permanet
tribuenti

in indigentibus, cum multo sanore divinae gratiae restituatur in posterum. Sit ergo tibi finis agriculturae hujus, initium celestium sationum. Nec aliter Chryostomus: Est, inquit, eleemosyna, cum de proposito, cum de liberalitate, cum abunde sit, cum te non tam dare ceses quam accipere, cum quasi lucrantem te, non quasi amittentem consideres: quoniam quidem nisi sic existimaveris, non est gratia. Non est equale lucrum vobis & pauperibus. Nam vos quidem si dederitis, ea dabitis, quae & brevi tandem volentes volentes resignabitis, aliique cedetis: quae vero vicissim recipitis, admodum magna, imò multo majora sunt. An non hic vobis est animus, ut existimetis vos dando accipere? Nemo contriviat nisi qui seipsum ita disposuerit, tanquam magis accipiat quam det, tanquam immensa lucratur, tanquam beneficium magis capiat quam largiatur. Neque enim simpliciter dare, eleemosynam est facere, sed prompto alacrique animo dare, ut eum decet, qui gratiam accipit. Quidam reges sibi adoptantes, non putant se magis dare quam accipere. Adopta tu Christum, & habebis plurimum securitatis. Eisdem proflus animi Augustinus: Noluit Deus, inquit, ut perdas divitias tuas, sed ut locum illis mites. Modò si amicus tuus intraret in domum tuam, & inveniret te in locum humido possuisse frumenta, daret tibi humido confisiliis: scater, perdis quod cum magno labore collegisti; in loco humido possidisti, paucis diebus ista putrescunt. Et quid facies? Leva in superiora. Audires amicum suogentem, ut frumenta levares de inferioribus ad superiora, & non audis Christum monentem, ut thesaurum tuum leve: de terra ad celum, ubi non hoc tibi reddatur, quod servas, sed servas terram, accipias celum; serves mortalia, accipias aeterna.

Similes assignantur causae, cur Deus sic urgeat eleemosynas. Sed hic pane idem quod de magnete dixerim. Quod magnes ferrum, non argentum, non silices, non aurum trahat, vis proflus occulta est, numquam satis penetranda. Idem de eleemosynis affirmandum. Vis admiranda. Vis plane abdita illas commendat, nec verbis fat explicanda.

Anno Christiano millesimo quingentesimo Lusitana mulier Eborae ad extremum perditam, quinque jam annos & quadraginta in omnium flagitiorum caeno voluntata scelus turpitudini addidit pactam malo demoni servitutem. Hanc ille iugo durissimo exercebat, itaque opprimebat, ut, cum oculi auresque ad nefanda omnia paterent, illa tamen mulier nec verba Ecclesiae audiret, nec mysteria rei divinae cernebat. Sed curam illius non abiecit qui eam condidit, qui redemit Deus. Adstiterat illa mendico morienti, eique se liberalem ac sedulam praestiterat extremo tempore. Paucis post diebus imaginem defuncti conspiciere visa est, & audire haec verba. Eleemosynas tuas in Dei conspectum tuli, ejusque clementiam exoravi, ut pro iis tibi referretur gratia. Ipsi nunc permissu ad te venio, & hortor: age poenitentiam, exomologesi culpas eluc. Cum autem hortantis monita perfluerent aures, nec animo recipere, eadem vox iterum ac tertium auribus illapsa non modò spem veniae, sed & viam ostendit.

Vis inges sed occulta eleemosynis inest. Si enim tenuerit beneficium, si duo aeris minuta, si panis unicus vel ab invito projectus tantum potuit, quid non poterunt eleemosynae voluntariae, liberales, copiosae, affectu grandi exhibitae? Vim arcanam tegit misericordia.

Sed num, mi Lector, primam ac profundissimè petitam causam, cur Deus sic urgeat eleemosynas, quaeris? En ipsam. Res nota: tantò plus alium amamus, quantò cum nobis similiorem cernimus; amorem & amicitiam conciliat similitudo. Atqui Deus in nullo mortalium evidentiorum suae naturae similitudinem, quam in homine misericordiae cernit. Sapientiam Dei, potentiam & justitiam, immensum in Deo amoris incendium, æmulari humane imbecillitatis negatq; ad æmulandam verò misericordiam sapissimè provo-

cat. Hinc Deo charior, qui Deo similior, similiorem facit misericordia.

CAPVT VI.

Viginti quinque eleemosynarum fructus summam explicantur.

Magnificè dixit Nazianzenus: Fac calamitosa sis Deus, Dei misericordiam imitando. Hoc est omnium orat. de laudatarum virtutum praestantissima, haec est felicitatis copiam, haec asidet Deo, & magna est cum ipso necessitudine conjuncta. Magna profectò laus à tali manu & calamo. Divinum aliquid haec virtus habet. Ecquid sublimius quam egenti Deum fieri? Facit hoc liberalitas: imitatione in Deum transit. Dei beneficio secleratis soloritur, pluviae stillant, fontes fluunt, segetes surgunt, plantae germinant, arbores abundant, aëre avibus, aquae piscibus frequentantur, pecudes crescunt omnia in alimoniam humanam: Deus etiam ingrattissimos paciscit. Ad indolem hanc divinam proximus accedit homo misericors. Tullianum effatum novimus: Nil habet fortuna melius, quam ut possis; neque natura praestantius, quam ut velis servare plures. Fac velis; licet Deum fieri.

Hos tales fructus edunt eleemosynae. De his explicatè sed succinè loqui est animus. Ut nemo non sciat quàm ingens, inestimabile bonum sit misericordia eleemosynis exhibita. Illius fructus nunc ordine persequemur.

S. I.

Primus eleemosynarum fructus: Eleemosyna peccata delet. Oraculum Tobiae & Siracidae novissimus: Eleemosyna ab omni peccato, & à morte liberat, & non patitur animam ire in tenebras. Ignem ardentem exstinguit aqua, & eleemosyna restitit peccatis, & Deus prospexit est ejus, qui reddidit gratiam. Nec Danielis consilium Regi Nabuchodonosori datum ignoramus: Peccata tua eleemosynis redime, & iniquitates tuas misericordiae pauperum. Miserere inopum & miserorum, quisquis tibi vis parere Christum, per misericordiae largitatem peccatum omne aut vincitur, aut declinatur. Hoc Chryostomus explicatissimè docens: Non est peccatum, inquit, quod non possit purgare eleemosyna, quòve non possit extinguere. Omne peccatum infra illam stat. Remedium est ad omne vulnus utile. Omnis injustitiae fomes est avaritia, sed hanc omnem abluat eleemosyna Zachaeus. Quare imitare fratrem, si vis pertinere ad patrem: fac quod Zachaeus fecit, ut merearis, quod meruit. Similitudo officiorum similitudinem exhibet meritorum.

Secundus eleemosynarum fructus: Baptismus alter, eleemosyna. Hic lavare, hic mergere, Christi iubentis vocem sequere: Date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Eleemosyna lavacrum animae. Cum priscis patribus clarissimè Hieronymus: Hoc, inquit, praestat eleemosyna, quod & baptisma. Lustrali fonte semel tingimur, hic centies, hic millies vel uno die licet ablui. Ignis gehennae rore sacro exstinguitur, Vermis conscientiae pia largitione conteritur. Hic tamen Gregorius non silenda observans: Eleemosyna pretium, inquit, nos à culpa liberat, cum perpetrata plangimus & abdicamus. Nam qui & semper peccare vult, & quasi semper eleemosynam largiri, animam non redimit, quam à vitio non compescit. Quod Paulus dilucidè affirmans: Si distribuero, inquit, in cibos pauperum omnes facultates meas, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Contumacia noxarum insanabilis.

Tertius fructus: Eleemosyna ad tribunal Christi patrocina fidelissima. Nec enim solum patrocinaur reo, sed syna ad etiam tribunal

Homo eleemosynas non sit egens Deus.

Eleemosynarum fructus:

1. Eleemosyna delet peccata. Tob. c. 4. v. 11. Eccl. c. 3. v. 33. Dan. c. 4. v. 24.

Chryst. 10. 3. in c. 11. A. d. cor. ho. 25. mibi pag. 528. Et rom. 2. in c. 16. Luc. ser. m. mibi pag. 1174.

2. Baptismus alter eleemosyna. Luc. c. 11. v. 41.

Omnia munda, non ex opere operato, ut loquitur Theologus, sed per modum imperationis & dispositionis. Hieron. in Psal. 133. 1. Cor. c. 13. v. 3.

3. Eleemosyna ad tribunal

Chryst. 10. 5. in 7. de parat. mibi pag. 745. Idem 10. ad rom. 1. m. ep. ad philip. mibi pag. 1014.

Aug. 10. 8. in psal. 48. mibi pag. 102.

Vis admiranda eleemosynas commendat.

Deus ab homine eleemosynas urget, ut ei sit similis.